

19. december 2005

Opgørelse af nettostillinger i forhold til EU's budget

I forbindelse med forhandlingerne om EU's finansielle perspektiver har en række lande haft stor fokus på deres såkaldte nettostillinger i forhold til EU. Fra dansk side har man vedvarende fastholdt, at sådanne opgørelser ikke giver et retvisende billede af fordelene ved EU's udgiftspolitikker. Kommissionen og et flertal af medlemslandene deler dette synspunkt.

Nettostillingstankegangen medvirker til at skævvride selve politikformuleringen, idet fokus fjernes fra et givet programs bidrag til fællesskabets samlede udvikling. Beregningsmetoden indeholder endvidere betydelige metodiske vanskeligheder og valg, som er afgørende for resultatet.

Der er stor uenighed om, hvordan opgørelser af nettostillinger foretages. Én metode er den, som ligger til grund for UK-rabatberegningen. Her beregnes først de fordelte udgifter internt i EU, hvor midler tilskrives hjemlandet for hver virksomhed eller borger, der modtager midler. Der ses bort fra EU's eksterne politikker, som tilgår lande uden for EU. Dette sammenholdes med medlemslandenes indbetalinger i form af moms- og BNI-bidrag. Told og landbrugsafgifterne betragtes i denne forbindelse som EU's egne indtægter, dvs. at det ikke tilskrives som et bidrag fra de medlemsstater, som opkræver told og landbrugsudgifter på vegne af EU. Endelige foretages en korrektion, således at indtægter og udgifter stemmer overens. Resultatet sættes i forhold til det enkelte lands BNI.

Problemerne ved en sådan opgørelse kan rubriceres under 3 kategorier:

1) Betalingsstrøm til og fra EU viser ikke effekten af EU's politik
Beregningerne overser væsentlige afledte effekter så som velfærdsgevinster ved styrkelse af det indre marked via EU's interne politikker og strukturfondspolitik. Endvidere medregnes effekter for underleverandører og spill-over effekt for andre lande ikke.

Et konkret eksempel vedrører EU's landbrugspolitik. De producenter, der sælger deres produkter i EU, modtager en stor del af deres støtte i form af høje forbrugerpriser, hvilket ikke fremgår af EU-budgettet. De producenter, der sælger på markeder uden for EU, får inden for en række produkter eksportrestitutioner. Fordelen for producenterne er den samme, men konsekvensen for EU-budgettet og det enkelte lands nettosition er meget forskellig. Tilsvarende tilskrives grænseoverskridende forskningsprojekter alene det land, hvor hovedinteressenten, for eksempel en virksomhed, holder til.

Et andet problem i sådanne beregninger er det ekstraordinært høje administrationsbidrag på 25 pct. ved opkrævning af told mv. på vegne af EU, som hjemlandet får lov at beholde. De reelle administrationsomkostninger er betydeligt lavere, hvorfor dette kan betragtes som en skjult kompensation til lande med høje toldindtægter, uden at det indgår i nettoopgørelser, idet beløbet aldrig forlader medlemslandet. Tilsvarende har det ofte været diskuteret, om administrative omkostninger bør tilskrives de lande, som hu-

ser EU-institutioner samt om told-opkrævningen på vegne af EU skal medregnes som et nationalt bidrag. Nogle lande ønsker ligeledes, at bidrag til EU's eksterne politikker skal medregnes i opgørelse af nettostillinger.

2) Begrebet sammenblander stat, virksomhed og borger

Begrebet sammenholder i stor udstrækning støtte til den enkelte borger/virksomhed med betalinger til og fra statskasserne. Dette er grundlæggende problematisk, idet den økonomiske betydning kan være vidt forskellig. BNI- og moms-bidrag til EU finansieres fra medlemsstaternes statskasser, mens landbrugsstøtte, forskningsmidler mv. tilgår borgere eller virksomheder.

3) Nettostillingstankegang i modstrid med selve formålet med EU's politik

Strukturfondene har som et hovedformål at fremme udviklingen i tilbagestående regioner og lande via omfordeling af midler fra rigere regioner og lande. Omkring halvdelen af nettounderskuddene hos EU's rigere lande skyldes EU's strukturfonde. Et andet eksempel er forskningsprogrammet, hvor fordeling af midler bør ske til de bedste projekter ud fra objektive kriterier og med fokus på grænseoverskridende samarbejde. En fokusering på ligelig fordeling af midlerne mellem lande vil være skadelig for den samlede værdi af de projekter der igangsættes.

Foretager man alligevel en beregning af den danske nettoposition baseret på den metode, som ligger til grund for UK-rabattens beregning, fås en stigning på op til 0,1 pct. af BNI fra 2006 til 2013, jf. tabel 1. Det bemærkes, at dette baseres på en antagelse om fuld udnyttelse af udgiftsrammerne i 2013. I praksis vil udgiftsrammen ofte ikke blive fuldt udnyttet, hvorfor nettostillingen kan blive bedre end anført her.

Tabel 1 Dansk nettoposition forudsat Kommissionen opgørelsesmetode

Pct. af BNI	2006 (baseret på vedtaget budget)	2013 (baseret på udgiftsloft)
Dansk nettostilling	-0,23	-0,33

Den primære årsag til ændring i det danske nettobidrag er, at strukturfondsmidler til nye medlemslande mere end tredobles fra 2006 til 2013.

Opgørelserne i tabel 1 er baseret på fordeling af midler mellem lande ud fra historiske erfaringer (2001-2004). Såfremt danske virksomheder og forskningsinstitutioner eksempelvis kan forbedre deres deltagelse i den stigende EU-indsats på forskningsområdet vil det naturligvis forbedre den danske nettostilling.